

Stichting Ensemble Klang

Activiteitenverslag 2022

Introductie	2
1. Beschrijving van activiteiten 2022	4
<i>Musical Utopias</i>	4
<i>Ensemble Klang</i>	4
<i>The Big Loud Thing</i>	11
<i>9x13</i>	12
<i>Avenue Azure</i>	15
<i>Ensemble Klang Records</i>	17
<i>Marketing</i>	19
2. Publiek	21
3. Impact	23

Introductie

Na een valse start begin 2022 vanwege het annuleren van ons festival *Musical Utopias #4* – en we moesten ons ook echt even hernemen – hebben we met 41 optredens en een publiek van bijna 9500 bezoekers toch wel een heel gezond jaar gehad.

We hebben in 2022 meer mensen dan ooit bij de activiteiten van Stichting Ensemble Klang betrokken. Meer dan 40 musici (de zes leden van Ensemble Klang, het tienkoppige 9x13, Avenue Azure, en een grote schare gastspelers), een ‘kantoor’ van 7 mensen (naast Niké Mulder, Evelien Storm, Pete Harden en Anton van Houten nu ook Sarah Frankland, Ellen Geertse en Laura Nygren) en 25 andere creatieve ondernemers (componisten, geluidstechnici, lichtontwerpers, fotografen, cameramensen, grafisch ontwerpers, en ga zo maar door) bouwden wij met in totaal meer dan 70 mensen connecties door, met en in onze programma’s.

Een nieuw programma, getiteld *The Big Loud Thing*, zag het licht in Amare (Den Haag) en het Muziekgebouw (Amsterdam). In 5 edities en 10 pop-up voorstellingen in seizoen 2022-2023 werd het repertoire van Orkest De Volharding opnieuw in de spotlight gezet. Het was een herontdekking van bijna vergeten repertoire afkomstig van de erfenis van de Nederlandse ensemblecultuur. Het leverde voor ons een enorme vergroting op wat betreft publieksbereik en zichtbaarheid. Verder hebben wij onze pool musici een goede update kunnen geven – en dan met name door de toevoeging van pas afgestudeerde musici en Masterstudenten, die nu voor de eerste keer met dit repertoire in aanraking kwamen. Met deze succesvolle productie hebben we de start gemarkeerd voor een uitgesproken artistiek-inhoudelijke invulling voor de lange termijn.

Het was ook naast *The Big Loud Thing* een ontzettend vruchtbaar jaar met heel veel mooie programma’s, ontmoetingen en ontwikkelingen. Er zijn echter een paar andere hoogtepunten die we hier alvast graag met u delen. Met ons Associate Makers programma van 2021-2024 zijn in 2022 stappen gezet richting nieuwe genres en nieuw publiek. Zo werd *A Sonically Open City* door Oceanic, waarmee Ensemble Klang het podium deelde in het Muziekgebouw en Rewire, omschreven als “a delightful chaos... avant garde techno”. Met een gezamenlijk optreden van Ensemble Klang met het Amerikaanse Bang on a Can – al vanaf onze oprichting één van onze grote voorbeeldensembles – in de Koninklijke Schouwburg werd een droom werkelijkheid. We speelden *Forgiveness and Forgetting* van componist Pete Harden, en na deze Nederlandse première spelen we het in de zomer van 2023 in Amerika. 9x13 bracht met *Onder NAP* hedendaagse muziek verpakt in een klimatologische tweestrijd naar het Nederlandse festivalpubliek, waarbij het werd voorzien van Monthy Python-achtig absurdisme en romantiek a la Jaques Tati. Het was actueler dan ooit. We toerden *Environments* van Peter Adriaansz naar

The Big Loud Thing in Muziekgebouw (Amsterdam)

Amsterdam & Rotterdam en we mochten het afsluiten in een uitverkocht Korzo. We ontvingen lovende recensies en de NRC noteerde: “*Environments* is een meesterwerk, Klang zijn gedroomde uitvoerder”. En ook al zijn er in 2022 geen nieuwe albums uitgekomen op ons Ensemble Klang Record label, er is behoorlijk wat voorbereidend werk gedaan voor releases in 2023. Zo brengen Ensemble Klang, Avenue Azure en 9x13 dankzij deze voorbereidingen in 2023 voor het eerst in één jaar allemaal een nieuw album uit, en hiermee wordt een verdere lijn in de ontwikkeling van ons albumlabel uitgezet.

Deze groei in output door heel 2022 laat een focus zien op de missie van Stichting Ensemble Klang, waarbij wordt ingezoomd op nieuwe makers in al zijn facetten, waarin onze publieke aanwezigheid verder wordt gediversifieerd en waarin producties met impact centraal staan.

Met muzikale groet,

Pete Harden, artistiek directeur
Anton van Houten, zakelijk directeur

1. Beschrijving van activiteiten 2022

In dit hoofdstuk worden achtereenvolgens de activiteiten rondom ons festival Musical Utopias, Ensemble Klang, The Big Loud Thing, 9x13, Avenue Azure en Ensemble Klang Records besproken.

Musical Utopias

Musical Utopias #4 - Deep Time
13-15 jan, Korzo, Den Haag - geannuleerd
Musical Utopias, het jaarlijks terugkerende festival van Ensemble Klang en Korzo, onderzoekt de relatie die wij als mens hebben met onze omgeving en sociaal en politiek activisme. Het festival brengt muzikanten en makers uit een waaier aan disciplines bij elkaar. Makers die er stuk voor stuk naar streven in hun werk nieuwe werelden te creëren. Makers die het publiek uitnodigen om deel te nemen aan een hoopvolle reis richting de toekomst en het onbekende.

"Deep time is the dizzying expanses of Earth history that stretch away from the present moment. Deep time is measured in units that humble the human instant: epochs and aeons, instead of minutes and years. Deep time opens into the future as well as the past." Robert MacFarlane
Underland

De vier voorstellingen, gespreid over drie dagen, draaien om het thema van 'Deep Time'. In het programma wordt onze perceptie van tijd, het geheugen, de cyclus van de natuur en de schoonheid én noodzaak van het verval onderzocht.

We hebben het festival helaas moeten annuleren vanwege Covid-19 beperkingen. We hebben verder in het jaar momenten gevonden om delen uit het programma te presenteren. Zo heeft Ensemble Klang in de oorspronkelijke festivalweek intensief van Korzo gebruik mogen maken om foto's, audio- en filmopnames te maken, onder andere met Job Oberman. Het Klang Academy project met Petra Cini en Maarten Bauer, componisten van het Koninklijk Conservatorium, kreeg een nieuw leven. In plaats van concertuitvoeringen van hun twee nieuwe werken op het festival heeft Ensemble Klang album-kwaliteit opnames gemaakt van hun bijzondere composities.

Ensemble Klang

An Embroidered Forest

jan geannuleerd, verplaatst naar 20 nov, Atrium, Den Haag

Het project *An Embroidered Forest* is een grootschalige samenwerking tussen de visuele kunstenaar Sara Vrugt, Ensemble Klang, componist Keir Nearing, het Koninklijk Conservatorium, Amare en meer dan 1300 borduurders. Het is een installatie-ervaring waarin de natuur centraal

staat en waarbij muziek en Vrugt's installatie Honderd Duizend Bomen samenkomen. Hierbij is het werk van Vrugt, een geborduurd bos van 100m², gekoppeld aan *Litanies of Trees*, een voor EK geschreven werk van de Amerikaanse componist Keir Neuringer. De voorstelling draait om de eeuwenoude relatie tussen mens en natuur. Na enkele geannuleerde voorstellingen in 2021 en 2022 is er uiteindelijk in het najaar 2022 een passend moment gevonden om het gezamenlijke werk uit te voeren. Op 20 november speelde Ensemble Klang samen met musici van 9x13, in het Atrium van het stadhuis van Den Haag.

An Embroidered Forest van Sara Vrugt

Het uiteindelijke doel van Sarah Vrugt was om 100.000 nieuwe bomen te planten. Uiteindelijk zijn in de tropen via TreeSisters 99.000 bomen geplant. De laatste 1.000 bomen krijgen een plekje in Nederland: het eerste deel is geplant Wijkpark de Verademing in Den Haag.

A Sonically Open City - Oceanic

12 feb, Muziekgebouw, Amsterdam | 10 april, Rewire, Den Haag

De stad is dynamisch en veelvormig, ook in geluid. Die klankrijkdom inspireerde de samenwerking van Ensemble Klang met de vooruitstrevende dj/producer Oceanic. Job ging met elk van de leden van het ensemble voor opnames op pad door Den Haag; langs parken, stranden, wegen en industrie. Op het podium worden deze video-opnames van de musici in interactie met hun omgeving door Ensemble Klang aangevuld met live muziek op het podium. Een magische audiovisuele ervaring, ter plekke geproduceerd door Oceanic.

Job Oberman (Oceanic) met Ensemble Klang in de 'avant-garde techno' van A Sonically Open City

Job Oberman, beter bekend als Oceanic, laveert in zijn dj-sets en eigen producties tussen house, techno en ambient, waarin synthesizers en percussie prominent aanwezig zijn. *A Sonically Open City* is zijn eerste samenwerking met Ensemble Klang binnen het kader van hun *Associate Makers*. De première op Musical Utopias is vanwege Covid-19 geannuleerd. Niet lang daarna konden wij de voorstelling uitvoeren in het Muziekgebouw aan 't IJ, en kort daarop op het Rewire festival voor een uitverkochte voorstelling in de nieuwe Conservatoriumzaal van Amare.

Ellison, Verlaak, Radigue & Robinson

8 maart, De Link, Tilburg

Ensemble Klang presenteert in dit programma nieuwe werken van *Associate Makers* Barbara Ellison en Maya Verlaak, naast OCCAM HEXA V van Éliane Radigue en Carol Robinson. 8 maart, de datum van het concert, was ook Internationale Vrouwendag, dus een programma rond enkel componisten van het vrouwelijke geslacht was niet meer dan logisch. Klang bracht twee miniaturen uit Barbara Ellison's *CyberSongs* in première: études voor een nieuwe grote avondvullende voorstelling op Musical Utopias 2023. Maya Verlaak heeft in 2021-2022 samen met de leden van Klang drie interactieve partituren ontwikkeld. In Tilburg waren deze nieuwe werk voor het eerst samen te horen. In *Roulette* zet elk akkoord van pianiste Saskia Lankhoorn en gitarist Pete Harden beurtelings een roulettewiel in beweging, waarna de ander een akkoord speelt bij wijze van inzet. *Nomad* is een ode aan de wind, uitgevoerd door de drie blazers van Klang. Zij spelen in op de uiteenlopende klankkleuren die de wind kan oproepen. *Vanishing Point* plaatst de solo slagwerk van Joey Marijs in dialoog met een elektronische echo van wat hij speelt.

Ensemble Klang speelt OCCAM HEXA V van Éliane Radigue en Carol Robinson in De Link, Tilburg

Forgiveness & Forgetting - Bang on a Can & Ensemble Klang

8 april, Koninklijke Schouwburg, Rewire Festival

In dit programma worden de krachten gebundeld van twee van de spannendste en avontuurlijkste ensembles van dit moment, in de wereldpremière van een nieuw stuk van Pete Harden. *Forgiveness & Forgetting* is speciaal geschreven voor het in New York gevestigde Bang on a Can All-Stars en het in Den Haag gevestigde Ensemble Klang. Het werk onderzoekt de unieke samenwerkingsdynamiek tussen deze twee sextetten op het podium. Na een week van repetities brachten wij het stuk in première op één van onze hoogtepunten van het jaar: een spetterende en energieke uitvoering met visuele en muzikale impact voor een volle Koninklijke Schouwburg tijdens de openingsavond van Rewire 2022. Met ondersteuning van de regeling Fast Forward van het FPK brengen wij de voorstelling in 2023 en 2024 naar de Verenigde Staten.

Forgiveness & Forgetting, live in Rewire Festival, Den Haag

Musical Utopias Sessions - Radigue + Robinson, Spaceship Ensemble

23 apr, Korzo, Den Haag

De 90 jarige Éliane Radigue geldt als een van belangrijkste pioniers uit de elektronische muziek. De Française studeerde electro-akoestische compositietechnieken bij Pierre Schaeffer en werkte als assistent van Pierre Henry in de Studio Apsome van 1967 tot 1968. Tot 2000 maakte ze haar werk bijna uitsluitend op de ARP 2500, maar sinds 2001 componeert ze voornamelijk voor akoestische instrumenten. Naar aanleiding van de Open Oor compositieprijs in 2020 kreeg Ensemble Klang de kans om, samen met Carol Robinson, met haar te werken. Het nieuwe 35-minuten durende werk is in 2020 in première gebracht en vormt een van de spannendste nieuwe werken in de Klang repertoire. Oorspronkelijk geprogrammeerd in Musical Utopias #4, hebben wij het werk uit kunnen voeren in 'Musical Utopias Sessions' van het Korzo: een zaterdagavond met twee van de geannuleerde voorstellingen van festival Musical Utopias in januari. Eerst speelde het recent opgerichte Spaceship Ensemble speelde in de Studio, daarna was in de Grote Zaal Ensemble Klang te horen met OCCAM HEXA V, en Carol Robinson speelde het solo werk OCCAM XVI.

Light Mass - Thomas van Dun

20 mei, Kloosterkerk, Festival Dag in de Branding, Den Haag (voorstellingen om 21.00 en 22.30)

18 juni, Dag van de Componist, Kloosterkerk, Den Haag

De jonge Amsterdams componist Thomas van Dun is niet voor één gat te vangen: zijn werkterrein bestrijkt het hele spectrum tussen symfonieorkest en *dance*. Tijdens zijn *residency* bij Festival Dag in de Branding werkt hij aan een compositie waarmee hij een trance-ervaring wil

Projecties van Frouke ten Velden voor een liggende publiek, tijdens Light Mass

bewerkstelligen. Het spectaculaire werk is geschreven voor Ensemble Klang en de avontuurlijke organist Geerten van de Wetering. Muziek, licht en spectaculaire projecties van Frouke ten Velden zorgt voor een totaalbeleving. De lichtanimaties waren gemaakt voor het plafond van de Kloosterkerk, waar het publiek liggend op bedden naar ging kijken. Twee uitverkochten voorstellingen op 20 mei kreeg een reprise tijdens de Dag van de Componist op 18 juni voor een enthousiast publiek.

Igor C. Silva's Follow

21 mei, Het Paard, Den Haag, Festival Dag in de Branding

Follow is een co-productie met Gaudeamus, Korzo, en Miso Music (Portugal) en gaat over het nieuws. Nieuws verspreidt zich steeds sneller. Het schiet in de hoogste versnelling, gaat viral en al snel heeft niemand er meer controle over. We swipen, chatten en clicken wat af en proberen er grip op te krijgen. De Nederlands-Portugese componist Igor C. Silva duikt samen met schrijver Aaron Landsman in de wereld van fictieve verhalen, nieuwsfeiten en waarheid. Welke verhalen kun je nu echt vertrouwen? In hun werk *Follow* wordt de onbetrouwbare taal van de waarheid verkend. Het is een zinderend, meerlagig werk met video en elektronica, uitgevoerd door performer Stephanie Pan en Ensemble Klang. Deze hi-tech voorstelling van 2021 kreeg een reprise in Het Paard van Troje tijdens Dag in de Branding op 21 mei 2022.

Stephanie Pan in Igor C. Silva's Follow

Music for Bosch People - Paxton & Verlaak

10 sep, TivoliVredenburg, Utrecht, Gaudeamus Festival

Luisterend naar het stuk *MUSIC FOR BOSCH PEOPLE* van de Engelse componist Alex Paxton, genomineerd voor de Gaudeamus Award, weet je niet of je nu mathcore, freejazz of hedendaags gecomponeerde muziek hoort. Genoemd als een van hoogtepunten van het festival, speelde Ensemble Klang dit luidruchtige en hilarische werk samen met een solo slagwerkstuk van Maya Verlaak.

Music for Bosch People van Alex Paxton

The Burning - Ivan Vukosavljević

10 sep, TivoliVredenburg, Utrecht, Gaudeamus Festival

Later in de avond van 10 september, als tweede deel van deze bijzondere double-bill, werd *The Burning* uitgevoerd. Hierin wordt Ensemble Klang door componist Ivan Vukosavljević bewapend met een zestal gedeconstrueerde elektrische gitaren. Het resultaat is Klang herboren als een elektrisch gitaarorkest. In een hypnotische en intense 45-minuten durende compositie die laveert tussen getransformeerde gitaren enerzijds en het reguliere Klang instrumentarium anderzijds creëert het werk een epische geluidsomgeving waarbinnen de spelers navigeren. Het werk is in 2019 in première gebracht. Het is in 2022 opgenomen en wordt in 2023 uitgebracht op Ensemble Klang Records.

The Burning tijdens Gaudeamus in TivoliVredenburg, Utrecht

Environments - Peter Adriaansz

24 sep, De Doelen, Rotterdam | 6 okt, Muziekgebouw, Amsterdam | 7 okt, Korzo, Den Haag

Peter Adriaansz is een muzikale einzelgänger en hoort bij geen enkele school. Klank staat bij hem altijd voorop; vibratie, geluid dat in je lichaam gaat zitten. Het 80-minuten durende *Environments* is een van de belangrijkste werken in Ensemble Klang's geschiedenis, met lovende recensies en publieksreacties. *Environments* gebruikt teksten van onder meer Robert M. Pirsig (*Zen en de kunst van het motoronderhoud*) en filosoof en zen-kenner Alan Watts om muziek te creëren die radicaal en beeldschoon is. De drie 2022-voorstellingen, vanwege Covid-19 verplaatst uit eerdere jaren,

waren goed bezocht, met een volle Muziekgebouw (Amsterdam) en een uitverkochte Korzo (Den Haag). In een 4-sterren recensie van de Volkskrant: “De uitvoering door Ensemble Klang is zowel fysiek als mental intens en louterend tegelijk. [...] Alle besef van tijd verdwijnt.” NRC Handelsblad zegt het heel simpel: “Environments is een meesterwerk”.

Environments in het Muziekgebouw, Amsterdam

(H)out & (H)oketus

1 nov, Grand Theater, Groningen, Sounds of Music Festival

Dit concert bestond uit twee klassieke werken uit Nederlands muziekgeschiedenis: Hout en Hoketus van Louis Andriessen. Het markeert het begin van een belangrijke nieuwe samenwerking tussen Ensemble Klang en het ASKO|Schönberg ensemble, waarbij toekomstige, grotere projecten gepland zijn in de toekomst.

The Big Loud Thing

BLT 001 18 nov, Amare, Den Haag | 19 nov, Muziekgebouw, Amsterdam (Andriessen's On Jimmy Yancey en Misha Mengelberg's Dressoir)

BLT 002 8 dec, Muziekgebouw, Amsterdam | 9 dec, Amare, Den Haag (Andrew Hamilton, Steve Martland)

BLT 003 16 dec Amare, Den Haag | 22 dec, Muziekgebouw, Amsterdam (Andriessen's M is for Man, Music, Mozart)

Terugkijkend was *The Big Loud Thing* misschien het grootste nieuwe project van het jaar, en één van de belangrijkste nieuwe toevoeging aan de activiteiten van de stichting sinds het festival Musical Utopias. *The Big Loud Thing* bestaat uit tien pop-up concerten in de publieke foyers van Amare (Den Haag) en het Muziekgebouw (Amsterdam) in het seizoen 2022-23 (met zes optredens in 2022). Het levert een vergroting in ons publieksbereik en zichtbaarheid, een verbreding van onze pool musici, vooral met nieuwe jonge musici (pas afgestudeerd of Master student), en een herontdekking van haast vergeten repertoire afkomstig van de erfenis van de Nederlandse ensemblecultuur.

The Big Loud Thing 2022-23 is door ons ontwikkeld ter ere van de oprichting vijftig jaar geleden van het iconische Orkest De Volharding, het straatorkest van Louis Andriessen en Willem Breuker. Het is een repertoire vol met muziek geschreven voor openbare ruimtes. De serie ontving ontzettend veel positieve feedback van publiek, zalen en musici.

Vrijdenkend, kleurrijk en coöperatief; de saxofoons, koperinstrumenten en ritmesectie van De Volharding combineren moeiteloos hedendaagse muziek met jazz, pop en avant-garde. De Volharding is een icoon in de Nederlandse ensemblecultuur. Het stond aan de wieg van honderden nieuwe werken van toonaangevende componisten en weet het publiek tot op de dag van vandaag te boeien. Het is dan ook een grote inspiratiebron voor de volgende generatie artiesten. Om dit unieke orkest en haar jubileum te eren bundelt Ensemble Klang, voor wie De Volharding ook altijd een bron van inspiratie is geweest, haar krachten met musici van Neo-fanfara 9x13, en een aantal net afgestudeerde jonge musici, waarbij de kleding voor *The Big Loud Thing* was gestyled door Femke van Hilten.

The Big Loud Thing in het Muziekgebouw (Amsterdam), met styling van Femke van Hilten

9x13

9x13 Heeft een passie voor nieuwe muziek. Het brengt deze muziek out of the box naar plaatsen buiten de concertzaal en werkt hierbij samen met regisseurs en choreografen om nieuwe vormen en praktijken uit te vinden. Het resultaat zijn 'muziekvoorstellingen zonder woorden' van ongeveer 45 minuten, met hedendaags gecomponeerde muziek als basis, en voert deze uit op festivals in heel Nederland, in en rondom de zomer.

*"...levensbevestigend muziektheater dat een grijns op je gezicht toverde.
(NRC Handelsblad, september 2021)*

9x13 Bestaat uit tien professionele musici (blazers, slagwerk) die stevig zijn ingebed in de Nederlandse symfonieorkesten en muziekensembles. Het publiek bestaat uit klassieke muziek- en theaterliefhebbers, hedendaagse muziekfanaten, HaFaBra verenigingen, musici en hun achterban, een algemeen festivalpubliek, en passanten op boulevard, strand, park en stadshart.

9x13 met regisseur David Geysen bijeen voor Onder NAP

2022 Was voor 9x13 een druk jaar. Naast de nieuwe voorstelling Onder NAP werd nauw samengewerkt met museum Voorlinden in twee besloten 9x13 presentaties. We gingen aan de slag met een nieuwe generatie musici op de NJO Muziekzomer, waar we een presentatie en workshop organiseerden. In het najaar hebben we een lang gekoesterde wens in vervulling zien gaan in het opnemen van een album met de meest toonaangevende composities die wij sinds onze oprichting hebben verzameld.

Onder NAP

In 2022 was neo-fanfare 9x13 te zien met de gloednieuwe voorstelling Onder NAP. Uitgangspunt hierbij is het Nieuw Amsterdams Peil; mogelijk nog Hollandser dan de fanfare. Meer dan de helft van Nederland ligt onder zeeniveau, en dat vinden we heel normaal. Maar is het dat in deze tijd van smeltende ijskappen, stijgende zeespiegels en verwoestende rivieroverstromingen wel?

9x13 met Onder NAP bij Festival Classique op het strand bij Scheveningen, juni 2022

In Onder NAP nemen de tien musici van 9x13 je op geheel eigen wijze mee in deze klimatologische tweestrijd. In een slapstickachtige en swingende 40-minuten durende voorstelling vol koper en slagwerk wordt de romantische sfeer van Jaques Tati gemixt met de absurdistische humor van Monty Python. Passend bij het nadenken over het klimaat worden kostuums en muziek uit eerdere voorstellingen gerecycled en hergebruikt, en komen samen in een regie van David Geysen. Het levert scènes op die laveren tussen klimaatpaniek & klimaatontkenning en verantwoordelijkheid & hedonisme, met musici die als het orkest op de Titanic fantastische composities spelen van Genevieve Murphy, Huba de Graaff, Pete Harden, Marc Kaptein, Ned McGowan, Wolfgang Rihm en Moondog. Het levert een van de beste voorstellingen van 9x13 op sinds haar oprichting in 2015.

“Fan-tas-tisch! Enorm genoten van de muziek, virtuositeit en de creativiteit.”

“Vrolijkmakend! Dank jullie wel!”

“Heel gaaf. De wereld gered als we het samen doen!”

“Om te janken zo mooi.”

(selectie uit het gastenboek van 9x13)

Onder NAP was van juni tot en met september 2021 te zien bij Festival Classique, Festival Hongerige Wolf en Roeg Klassiek. Met 11 voorstellingen werd een publiek van bijna 1000 mensen bereikt.

In 2023 wordt Onder NAP hernomen, met voorstellingen op onder andere Festival Classique, City Proms, Wonderfeel en Muze van Zuid.

Interactieve geluidswandeling van Evelien van den Broek

In het voorjaar werkten musici van 9x13 mee met de totstandkoming en opnames van 'Fanfare', een geluidswandeling door Evelien van den Broek. Zij had 9x13 eerder gezien op Wonderfeel en wilde met dit project ontzettend graag met ons werken. Evelien van den Broek:

"Het is een interactieve geluidswandeling. In Fanfare hoor je vier nieuwe composities, voor elk seizoen één. Tijdens deze wandeling word je achtervolgd door een droevige fanfare. Ze lopen je achterna terwijl je zelf over het strand loopt. Als je stopt, stopt de 'marching' band ook. Zodra je weer gaat lopen beginnen ze weer. Je kunt ook eindeloos door blijven lopen, dan blijven ze wanhopig maar onvermoeibaar doorspelen. Je loopt deze wandeling via een webapplicatie die met je eigen telefoon en koptelefoon kan worden afgespeeld. (...) Ik wilde het gevoel dat je achtervolgd wordt zo goed mogelijk benaderen. Hiervoor heb ik binaurale opnametechniek gebruikt, die ervoor zorgt dat opnames ruimtelijk heel realistisch klinken. Musici van Neo-Fanfare 9x13 hebben de muziek ingespeeld, terwijl ze achter een kunsthoofd, een zelfgemaakt opnameapparaat van piepschuim en siliconen oren, stonden met speciale microfoons in de oren."

'Fanfare' had haar première op festival Into The Great Wide Open 2022, en de wandeling is nog steeds te maken: <https://fanfaresoundwalk.nl/>

Voorlinden 9x13 Mash Up

9x13 En museum Voorlinden hebben een gedeelde passie: het brengen van nieuwe kunst naar een nieuw publiek, en de daarbij gepaarde zoektocht naar nieuwe wegen, vormen en aanspreekpunten. Het stond op ons beider lijstje om de krachten te bundelen, en in 2022 hebben we dat in mei twee maal mogen doen. De insteek was om op een tweetal gelegenheden – een besloten event en de opening van een nieuwe expositie van Antony Gormley – een 9x13 performance neer te zetten waarbij onze gedeelte passie tot uiting kwam. Dit resulteerde in twee sets waarbij we verschillende van onze composities, gekoppeld aan bijbehorende choreografie en regie, ten uitvoering brachten.

NJO Muziekszomer

In 2022 zag ook de samenwerking van 9x13 met NJO Muziekszomer het licht. In het kader van hybride praktijken van de huidige klassieke musicus en innovaties en veranderingen in het muzikale veld, vroeg NJO of we iets over 9x13 wilden komen vertellen op hun zomerfestival. Het resultaat was een presentatie afgewisseld met korte workshops om de nieuwe generatie musici mee te nemen in het verhaal over en het enthousiasme in het hoe en waarom van 9x13. In 2023 en 2024 wordt gekeken of we de samenwerking kunnen voortzetten.

9x13 aan de slag met het NJO in Orpheus, zomer 2022

Avenue Azure

Avenue Azure is het duo van gitarist Pete Harden en pianist Saskia Lankhoorn. Beide musici wonen in Den Haag, stad aan de Nederlandse kustlijn met een prachtige zonsondergang en weidse horizon. De muziek die zij spelen is door hen samen geschreven, verzameld en verwerkt tot een persoonlijke collectie van "almost-songs": intieme muziek die de luisteraar omsluit met rustgevende en dromerige klanklandschappen, voortgebracht door piano, flarden van stem, elektrische gitaar en electronica waarbij de gelaagdheid in de muziek de luisteraar meetrekt in de onheilspellende diepte van de zee.

Nieuw Avenue Azure foto's van Satellite June

Buiten het maken en uitvoeren van hun eigen muziek werkt het duo samen met andere componisten, zoals in 2022 met Maya Verlaak en Vanessa Lann. Deze projecten hebben een focus op vernieuwende werkpraktijken of sluiten aan op de praktijk en esthetiek van het duo.

Veel van het jaar ging over naar voorbereidingen, in de studio, en het creëren van promotionele material (foto's, trailers en videos) voor de debut album van Avenue Azure. Het album wordt op 31 maart 2023 uitgebracht op Ensemble Klang Records (meer info beneden).

Ellison, Verlaak, Radigue & Robinson

8 maart, De Link, Tilburg

Het duo van Lankhoorn en Harden speelde op 8 maart *Roulette* van Maya Verlaak, speciaal voor Avenue Azure geschreven. In *Roulette* zet elk akkoord van pianiste Saskia Lankhoorn en gitarist Pete Harden beurtelings een roulettewiel in beweging, waarna de ander een akkoord speelt bij wijze van inzet. Eerder was de première van *Roulette* te zien op festival Musical Utopias #3, de online Covid-19 versie.

Avenue Azure live in New Music Dublin, Ierland

Almost Songs

29 apr, New Music Dublin Festival, National Concert Hall

Avenue Azure reisde in het voorjaar af naar het toonaangevende festival New Music Dublin voor een concertuitvoering van hun set van "almost-songs". Daarnaast speelde het duo een nieuw kort werk van Oscar Bettison.

Geluiden van lucht - film

18 juni, TivoliVredenburg, Utrecht, Dag van de Componist

[Geluiden van lucht](#) is een 13-minuten durende film van componist Vanessa Lann met tekst van Cees Nootboom, in een regie van Neil Wallace. De muziek voor deze film is geschreven voor Avenue Azure, sopraan Florian de la Fosse en Monica Germino (met haar bijzondere fluisterviool). De film is in twee dagen opgenomen in Rotterdam en op de Maasvlakte. De première op 18 juni vond plaats op het grote scherm in TivoliVredenburg, tegelijkertijd met een online livestream.

Geluiden van lucht van Vanessa Lann en Cees Nootboom

Ensemble Klang Records

Ondanks dat er in 2022 geen nieuwe albums zijn uitgebracht was het achter de schermen toch een belangrijk jaar voor Ensemble Klang Records. We hebben nieuwe opnames gemaakt en er zijn stappen genomen over de toekomst van het label.

In onze opdracht onderzocht Laura Nygren de kansen en bedreigingen rondom het label en deed een benchmark naar vergelijkbare labels over de hele wereld. Hierbij verzamelde zij informatie over aantal releases, scope en inkomsten. Op dit moment zijn wij bezig om het label uit te breiden met andere artiesten dan Ensemble Klang. Dat begint in 2023 met nieuwe releases van (debuut)albums van Avenue Azure en 9x13.

In 2022 zijn drie albums (Ensemble Klang Records #13 tot 16) opgenomen, gemixt en mastered - of een combinatie hiervan (zie hieronder). Naast deze vier albums hebben we ook OCCAM HEXA V van Éliane Radigue en Carol Robinson opgenomen in Westvest90 (Schiedam) ter promotionele doeleinden. Daarnaast is er een nieuwe lijn bedacht voor de visuele albumoutput van de stichting, met een specifiek oog op de door ons ontwikkelde videowerken van Maarten Altena.

EKR13 - Avenue Azure

Dit is het debuutalbum van Avenue Azure. Deze “almost songs” zijn naar Wenen gestuurd voor mastering van Christoph Stickel. De artwork is in-house gemaakt op basis van een fotosessie met Satellite June, een analoge fotograaf van Maastricht. Het album wordt op 31 maart 2023 uitgebracht op CD, LP en is op alle digitale platforms te vinden.

EKR14 - Essential Relaxing Classical Hits - Laurence Osborn

Met een live opname van Essential Relaxing Classical Hits tijdens November Music Festival in 2021 willen we een bijzondere release maken. Het is een indrukwekkend werk in ons repertoire van de laatste jaren. Ook zijn Laurence Osborn en zangeres Agata Zobel belangrijk namen voor de toekomst van nieuwe muziek.

EKR15 - The Burning - Ivan Vukosavljevic

Na onze septemberuitvoering in 2022 vertrok Ensemble Klang naar studio Westvest90 (Schiedam) om *The Burning* op te nemen. We zien in *The Burning* een heel sterk werk met een indrukwekkende performance die wij vaker willen promoten en uitvoeren, met veel potentie voor toekomstige boekingen. Het is gemastered door Murat Çolak uit New York. Het album komt uit op 31 maart 2023 op LP en digitaal. Studio Duel, de grafische ontwerpers van de hele serie EKR albums tot nu toe, vonden een nieuwe draai op ons klassieke design.

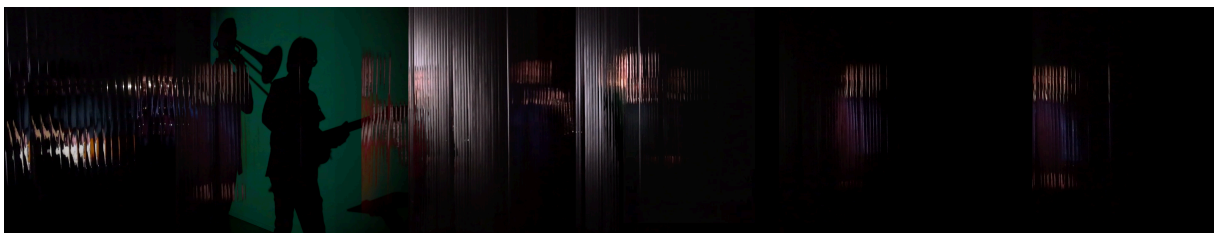
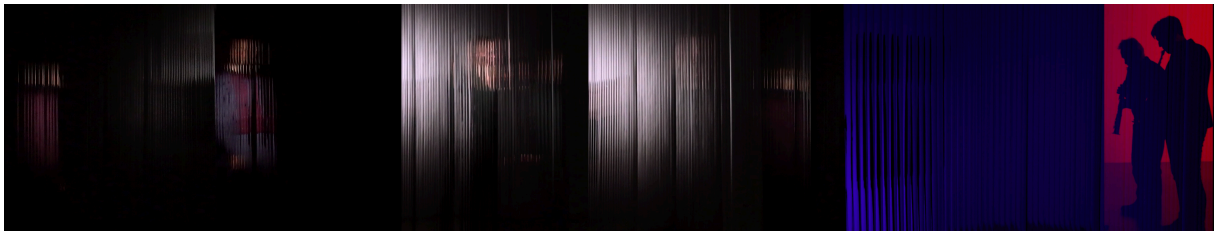

EKR16 - 9x13

9x13 heeft sinds haar oprichting in 2015 meer dan 150 minuten aan nieuwe werken en arrangementen geïnitieerd. Het stond al lang op het verlanglijstje van 9x13 om de belangrijkste werken uit *Morendo* (2016), *Trance* (2017), *Les Fauves* (2019), *Halt en Sta Stil* (2021) en *Onder NAP* (2022) op te nemen. Het doel van de opnames is om deze composities steviger te borgen in de canon van de hedendaagse muziek, en deze daarmee voor een wereldwijd publiek toegankelijk te maken. Daarnaast willen we hiermee nog duidelijker laten zien dat nieuw gecomponeerde muziek het fundament van 9x13 is, en het startpunt van haar voorstellingen. De opnames vonden plaats in november in de Amare Studio, en de release is gepland in het voorjaar van 2023.

Maarten Altena filmwerken

In 2022 ging Ensemble Klang de studio in om Maarten Altena's *Flashback* op te nemen, een paar maanden later nam het ensemble met Associatie Maker Pavla Beranova de film op. Het resultaat is de derde Maarten Altena film van Ensemble Klang. De eerste: rondom de compositie *Slam, Pluck & Blow*, van 2013, was gebruikt door Sasha Svirsky voor een virtueuze animatiefilm, en *Full Moon* (nummer 2) vormt een deel van de online versie van *Musical Utopias* in 2020. De drie films samen worden aangevuld met teksten over de context en componist en verschijnen in 2023 als videoalbum op de Ensemble Klang website. Het vormt een nieuw soort videoalbum, met de potentie om een nieuwe serie op te richten: veel van de componisten met wie wij werken, bijvoorbeeld Maya Verlaak en Barbara Ellison, werken in een hybride omgeving waar film en visuals zijn net zo belangrijk als de audio. Deze nieuwe video-album-als-webpagina opent deuren om deze werken op een goede manier te verzamelen en presenteren. Daarnaast creëert het een plek waar makers en Ensemble Klang hun visuele en interactieve werk kunnen delen.

Flashback, een film van Pavla Beranova, op muziek van Maarten Altena

Marketing

Het jaar 2022 startte met een aantal annuleringen vanwege Covid-19, wat natuurlijk ook direct invloed had op de marketing voor de stichting. De focus lag door de annuleringen vooral op het betrokken houden van de trouwe grote achterban van de Stichting via onze social media kanalen, website en nieuwsbrief. Daarnaast lag de focus in 2022 qua marketing ook vooral op Nederland, aangezien er vanwege Covid-19 weinig optredens in het buitenland waren.

Kaartverkoop & publieksbereik

Toen er vanaf februari weer optredens mogelijk waren is er snel geschakeld met de marketingcollega's van de verschillende zalen en festivals om de optredens zo goed mogelijk zichtbaar te maken én weer publiek te trekken, wat zeker in het begin van het jaar best een uitdaging was.

Uiteindelijk mogen we erg tevreden zijn met ons publieksbereik en hebben we ondanks de afgelaste concerten aan het begin van het jaar ons oorspronkelijke doel van het publieksbereik (9150) overschreden (9416).

De basis van onze marketing hierbij is altijd een mix van de volgende pijlers geweest:

- Uitstekende kennis van onze doelgroepen (de trouwe achterban van de ensembles hebben allen een sterk eigen karakter en in het bereiken van nieuwe publieksgroepen is ook zeer goed gekeken naar de kenmerken van deze groepen)
- Sterk beeld (video en fotografie)
- Storytelling (onze achterban en nieuw publiek meenemen in de verhalen achter onze producties via onze online kanalen, de kanalen van de zalen en de pers. Deze marketingvorm heeft bewezen een hoge betrokkenheid en actiebereidheid te creëren)
- Betrokkenheid creëren (via al onze kanalen en ook tijdens onze concerten proberen we zoveel mogelijk direct contact te hebben met ons publiek om zo een duurzame band op te bouwen waardoor mensen terugkomen naar optreden en sneller onze albums kopen)

Deze basis en door dichtbij de eigen karakters en kernwaarden van de verschillende ensembles te blijven resulteerden in duidelijke en aantrekkelijke marketingboodschappen voor de relevante doelgroepen, die hierop ook daadwerkelijk actie ondernamen en onze concerten bezochten.

Om een hoog niveau in onze uitingen en materiaal te waarborgen werken we samen met onder meer een fotograaf en vormgever die de identiteit van onze ensembles goed kennen en weten te vertalen naar visuele middelen.

Betrokkenheid & groei achterban

Facebook en de nieuwsbrieven zijn voor de Stichting nog steeds waardevolle kanalen om onze achterban te bereiken. Hoewel we zien dat het steeds lastiger wordt om via facebook een groot bereik te realiseren is het aantal paginabezoeken in 2022 toch gestegen. Er is dit jaar ook meer ingezet op de groei van onze Instagramaccounts, met als resultaat een flinke stijging in het aantal volgers en een groei van het bereik.

Hierbij is veel aandacht besteed aan het inzetten van korte video's en reels, die bijdragen aan een groter bereik. Ook hierbij speelt storytelling, het verhaal van een productie of het ensemble vertellen, een grote rol.

Persaandacht

Met onze stichting hebben we inmiddels een fijn netwerk van journalisten opgebouwd die erg

geïnteresseerd zijn in wat de ensembles doen en hier graag aandacht aan besteden. Met name de Environmentstour sprong er dit jaar uit wat betreft pers aandacht. Na recensies en pers aandacht in landelijke media tijdens de release van dit album in 2021, kreeg ook de tour in 2022 recensies in het Parool, Nrc en de Volkskrant. Zo schrijft de Volkskrant in haar 4 sterren recensie *“De uitvoering door Ensemble Klang is zowel fysiek als mentaal intens en louterend tegelijk. [...] Alle besef van tijd verdwijnt.”* NRC zegt simpelweg: *“Environments is een meesterwerk”*.

Alle besef van tijd verdwijnt door het meditatieve effect van ‘Environments’ van Peter Adriaansz ★★★★★☆

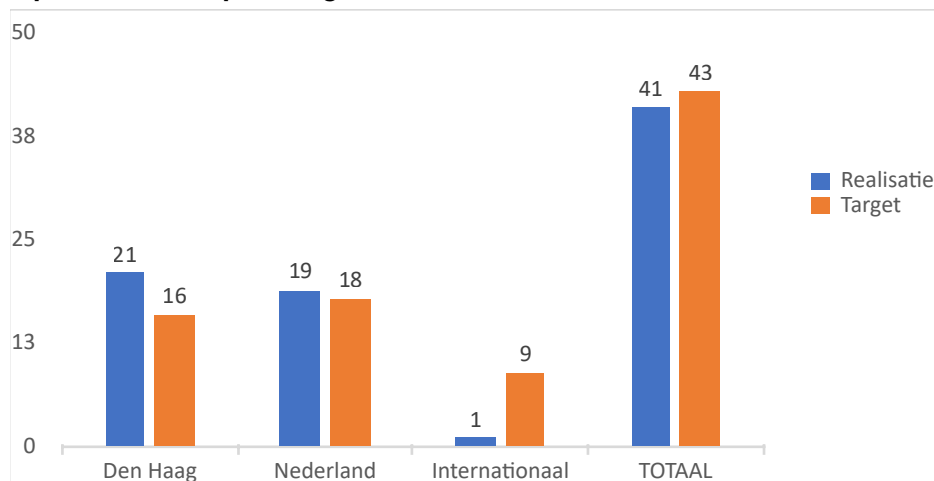
Marketing in cijfers:

- Bezoekers optredens: 9416
- Totaal aantal Facebook volgers eind 2022: 4818
- Nieuwsbrief abonnees: 608
- Instagram: 1550

2. Publiek

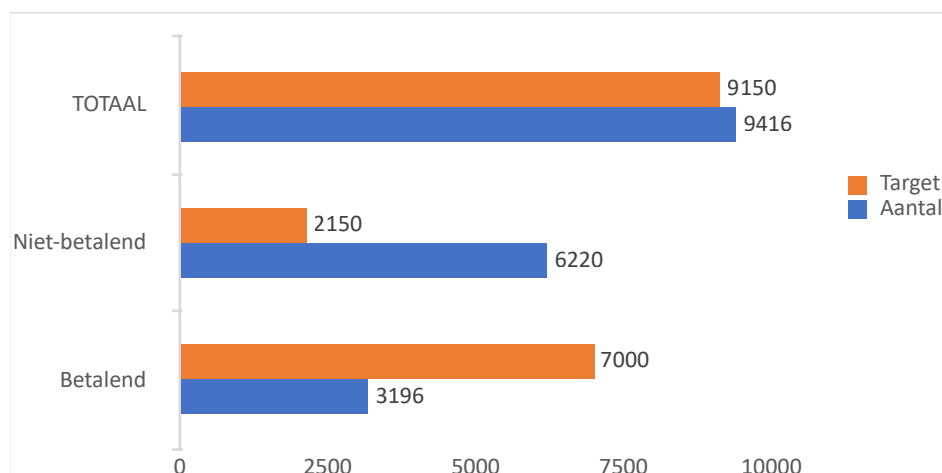
In 2022 speelde Stichting Ensemble Klang 18 producties. Met 41 optredens bereikte de stichting een publiek van 9416 mensen. Vanwege beperkingen door Covid-19 zijn er in januari 2022 vijf voorstellingen geannuleerd. De verhouding betalend – niet betalend publiek is respectievelijk 3196 tegen 6220. Niet in de statistiek meegenomen: 9x13 ontwikkelde een educatief project van 9x13 met het Nederlands Jeugd Orkest voor 80 jonge professionele musici; 9x13 werkte mee aan de geluidswandeling *Fanfare* die in première ging op Into the Great Wide Open; en Avenue Azure werkte in het kader van New Music Now en de Dag van de Componist mee aan *Geluiden van Lucht*.

Optredens en spreiding

Met 41 gerealiseerde voorstellingen benaderen we de 2022 doelstelling van 43 optredens. Vanwege Covid-19 waren internationale optredens lastig te realiseren. In mei (Bang on a Can Marathon) en juli (LOUD Weekend at MassMoca) waren in het kader van onze samenwerking met Bang on a Can een viertal optredens in de VS gepland. Deze zijn nu doorgeschoven naar 2023. Verder verwachten we dat onze inspanningen rondom internationale promotie, ondersteund door het Fonds Podiumkunsten, in 2023 en daarna zijn vruchten af zal werpen. Het aantal optredens in Den Haag en Nederland liggen iets boven de doelstelling.

Publiek

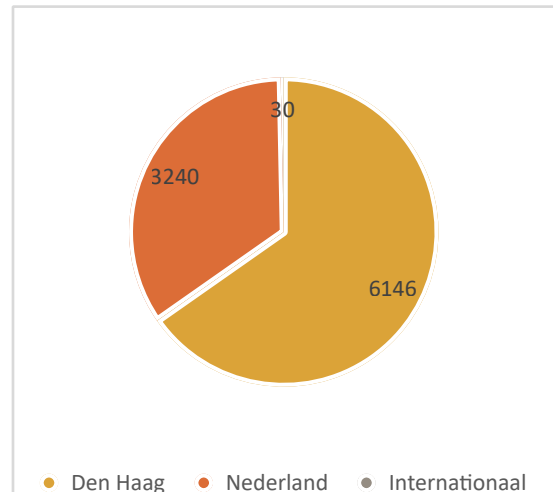

Met een publiek van 9416 mensen kan SEK tevreden zijn met het resultaat in 2022. Er moet worden aangetekend dat de verhouding betalend afwijkend is van onze oorspronkelijke schatting. Dit heeft

te maken met enerzijds tegenvallende kaartverkoop (een breder gesignaleerde trend in 2022 die volgens velen is toe te wijzen aan effecten van Covid-19) bij betaalde optredens en anderzijds erg succesvolle series voor een niet betalend publiek, en dan met name voor het succesvolle project The Big Loud Thing, in het najaar van 2022. Dit publiek bezocht deze optredens voorafgaand aan hun betaalde bezoek aan uitvoeringen in de Concertzalen van Amare en het Muziekgebouw Amsterdam – het gaat hierbij om meer dan 5000 mensen. Daarbij hebben we geen kaartverkoop mogen ontvangen voor ons eigen meerdaagse festival Musical Utopias #4, dat we vanwege Covid-19 hebben moeten annuleren. We hopen dat we in 2023 een groter betalend publiek mochten verwelkomen.

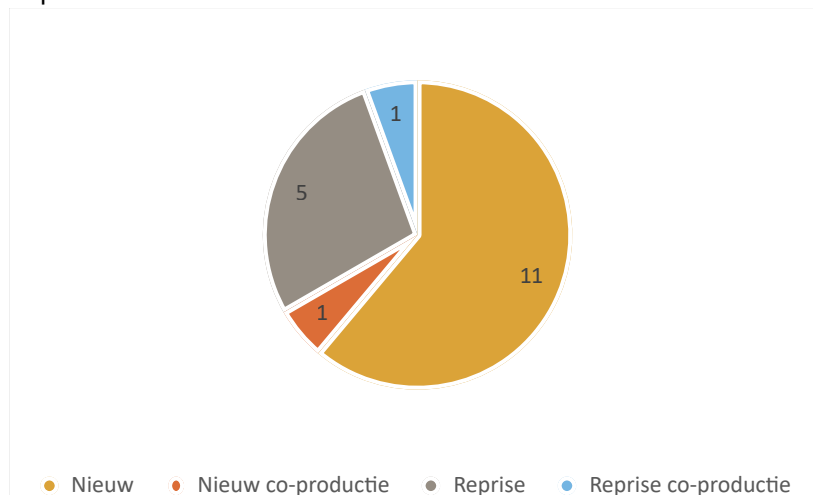
Publiek en spreiding

Het meeste publiek werd in 2022 bereikt in de standplaats van SEK. Dat komt hoofdzakelijk door The Big Loud Thing. Het enige internationale optreden in 2022, van Avenue Azure in Dublin, had een kleinschalig karakter. Optredens van Ensemble Klang op toonaangevende internationale festivals bleven uit, met als resultaat dat we geen groter internationaal publiek hebben weten te betrekken.

Producties

In 2022 kende SEK 18 producties in een mix van nieuw, nieuwe coproducties, reprises en reprise coproducties.

Speeloverzichten

Een gedetailleerd prestatieoverzicht van SEK, volgens ons eigen format, vind u op pagina 39, bijlage 1. In bijlage 2 op pagina 40 treft u de prestatieverantwoording volgens het format van het Fonds Podiumkunsten. Op pagina 42, bijlage 3, die volgens het format van de Gemeente Den Haag.

3. Impact

Stichting Ensemble Klang maakt programma's met impact. Vanuit een passie voor het delen van visuele en audiologische avonturen, gedragen door Ensemble Klang, 9x13, Avenue Azure, de Associate Maker trajecten en Ensemble Klang Records, maakt SEK als sinds 2003 een verschil voor publiek, standplaats, sector en maatschappij.

Publiek

Met vernieuwende programma's, alternatieve vormen en uitvoeringspraktijken bereikt SEK een diverse groep van mensen. Deze mensen bevinden zich op verschillende plekken. SEK brengt graag een nieuw publiek naar de concertzaal toe maar we zijn ook overtuigd van de noodzaak om nieuwe muziek naar de mensen toe te brengen, buiten het concertpodium en de gebaande paden. SEK zet zich voor beide routes in. Met optredens op het zaalpodium, foyer, stadsplein, openluchtfestival tot alternatieve buitenlocaties en late night hotspots wordt een grote verscheidenheid aan mensen betrokken bij de activiteiten van de stichting. Zo bereiken we met DJ Job Oberman als Associate Maker en onze optredens bij Rewire een jonger publiek. Met programma's als *The Big Loud Thing*, *Onder NAP* en *An Embroidered Forest* wordt een bredere en meer diverse doelgroep aangesproken die in veel gevallen misschien maar een enkele keer in contact is geweest met klassieke, laat staan hedendaagse muziek.

9x13 met Onder NAP op het Scheveningse strand

Standplaats

Stichting Ensemble Klang heeft een innige binding met Den Haag, haar standplaats. In Den Haag bouwen we sterke partnerschappen met Korzo, Dag in de Branding, Rewire, Amare en Festival Classique. Ons jaarlijkse festival *Musical Utopias* in het Haagse Korzo stelt ons in staat om een unieke programmering aan de stad terug te geven, en in de samenwerking met Sarah Vrugt (in 2023 Associate Maker van SEK) wordt met haar 100.000 bomen project een grote community betrokken.

An Embroidered Forest in het Atrium, stadhuis van Den Haag

9x13 speelde met *Onder NAP* op het Scheveningse strand, waar naast het Festival Classique publiek ook menig strandganger en passant met nieuwe muziek werden meegenomen in klimaatproblematiek in een Monty Python achtig jasje. Met *The Big Loud Thing* speelden we voor meer dan 4000 bezoekers van aangrenzende optredens Amare, waarvan het merendeel uit Den Haag afkomstig, die op deze manier de energieke muziek van onder andere Andriessen, Martland, Thermos en Meredith mee kregen. Met deze greep uit onze jaarlijkse output gaat SEK de verbinding aan met haar standplaats en bouwt deze verder uit, in herkenbare uitingen en vaste series.

The Big Loud Thing in Open Amare

Sector

SEK wil laten zien dat je op heel veel verschillende manieren kan kijken naar hedendaagse muziek, dat je deze op hele eigen manieren kan beleven, en dat er legio mogelijkheden zijn om deze naar een divers publiek te brengen. Volgens ons is dit nodig om (hedendaagse) muziek mee te nemen naar de toekomst, met een grote publieke belangstelling en een gezonde muzieksector. Enerzijds doet SEK dit met het diversifiëren van uitingsvormen: wat is een podium en waar kan je die allemaal pakken? En op welke manier doe je dat

bijvoorbeeld? Dan kan variëren van high tech en met volle podia en lichtbakken zoals op Rewire met Bang on a Can in de Koninklijke Schouwburg, tot het grasveld bij Hoog Hammen in de Groningse provincie met *Onder NAP* op festival Roeg Klassiek. SEK deelt deze zoektocht met en in haar sector – waar al hele mooie en innovatieve dingen gebeuren – en draagt aan die zoektocht bij.

Daarin zoekt het actief verbinding met de nieuwe generatie musici, makers en componisten. Het was een ontdekking dat veel van de pas afgestudeerde musici die meewerkten in de vijf edities in *The Big Loud Thing* Andriessen, Martland en De Volharding helemaal niet kenden. Door deze projecten met hen te doen geven wij het vuur voor dit erfgoed door aan de volgende generatie. Zij leren dit repertoire kennen, doen mee in de Klang-way van een performance geven en nodigen vrienden en familie uit om dit stukje mee te beleven. In onze samenwerking met de compositieafdeling van het Koninklijk Conservatorium werken we samen met jonge componisten; voor hun een van de weinige mogelijkheden om met een professioneel ensemble samen te werken. SEK geeft ze die ervaring. En in 2022 maakten wij, in plaats van uitvoeringen van hun werk op het geannuleerde *Musical Utopias #4*, ook professionele opnames van de werken die zij voor Ensemble Klang schreven. En dat kan echt een verschil maken in het opbouwen van hun professionele praktijk. Daarnaast werkt SEK graag samen met nieuwe ensembles. Met name *Musical Utopias* is hiervoor geschikt; het biedt een podium voor beginnende groepen – in 2022 met Spaceship Ensemble en Pelargos strijkkwartet. SEK herkent de uitdagingen van het opstarten van een nieuwe groep en deelt graag haar ervaring en expertise. Daarnaast laten wij ons graag inspireren door de ideeën van de nieuwe generatie.

Maatschappij

Met bovenstaande punten wil SEK haar verhaal voor nieuw gecomponeerde muziek meer laten zijn dan een verzameling losse optredens. Het brengt verhalen naar buiten, rondom het avontuur van nieuwe dingen ervaren, van hoe maatschappelijke en sociale thema's kunnen doorwerken in andere kunstvormen, van de waarde van esthetische uitingen, en rondom het delen van passie van bevlogen mensen. In al onze uitingen draagt SEK bij aan het narratief van kunst in het algemeen en hedendaagse muziek in het bijzonder, voor de Nederlandse samenleving en zo goed als het kan tot ver daarbuiten.